

Lähestymiskielto

Laki lähestymiskiellosta on tullut voimaan 1.1.1999. Lain tarkoitus on ehkäistä rikoksia ennalta ja parantaa mahdollisuuksia puuttua vakavaan häirintään.

Lähestymiskielto tarkoittaa, että henkilön hengen, terveyden, vapauden, tai rauhan suojaamiseksi voidaan jotakuta toista kieltää ottamasta häneen yhteyttä.

Kuka voi hakea lähestymiskieltoa?

Tyypillisiä tapauksia, joissa lähestymiskieltoa voidaan käyttää, ovat entisen puolison tai asuinkumppanin häirintä yhteydenotoin tai vierailuyrityksin sekä tilanteet, joissa aikuinen lapsi pyrkii kiristämään iäkkäältä vanhemmaltaan rahaa. Lähestymiskielolla voidaan suojata myös esimerkiksi oikeudenkäynnin todistajaa.

Lähestymiskieltoa voi kuitenkin pyytää kuka tahansa, joka perustellusti tuntee itsensä toisen uhkaamaksi tai häiritsemäksi.

Lähestymiskieltoa ei voida määrätä samassa taloudessa asuvien välille.

Myös syyttäjä-, poliisi- ja sosiaaliviranomainen voi hakea kiellon määräämistä, jos uhattu henkilö ei itse uskalla sitä tehdä.

Miten lähestymiskieltoa haetaan?

Jos olet joutunut uhanalaiseen tilanteeseen ja sinusta tuntuu, että lähestymiskielto saattaisi tuoda siihen helpotusta, saat neuvoja ja apua esimerkiksi sosiaaliviranomaisilta tai vapaaehtoisjärjestöiltä.

Lähestymiskieltoa haetaan joko poliisilta tai suoraan käräjäoikeudelta, kirjallisesti tai suullisesti. Kieltoa hakiessasi sinun tulee kertoa

- minkälaisen uhan tai häirinnän kohteeksi olet joutunut tai joutumassa
- kenen taholta koet uhkaa tai häirintää
- käsityksesi häirinnän jatkumisesta tai rikoksen uhasta vastaisuudessa
- onko asiassa todistajia tai todisteita

Tärkeää on, että kirjaat tapahtumat muistiin välittämättömästi ja keräät lähestymiskieltohakemuksesi tueksi kaikki mahdolliset todisteet sekä todistajien yhteystiedot.

Jos olet joutunut väkivallan uhriksi, käy tutkituttamassa vammasi lääkärillä ensi tilassa. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskielton voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies eli päällystään kuuluva poliisi tai syyttäjä. Päätös menee tällöin viipymättä käräjäoikeuden tutkittavaksi.

Lähestymiskielton sisältö

Perusmuotoiseen lähestymiskieltoon määrätty henkilö ei saa tavat suojattavaa henkilöä eikä muutenkaan ottaa tähän yhteyttä tai sitä yrittää. Suojattavaa henkilöä ei saa myöskään seurata tai tarkkailla.

Laajennettu lähestymiskielto tarkoittaa myös kieltoa oleskella tietyllä alueella, suojattavan henkilön vakituisen asunnon, loma-asunnon, työpaikan tai oikeuden ratkaisussa erikseen määrätyn muun niihin rinnastettavan oleskelupaikan läheisyydessä.

Lähestymiskielto määrätään vain siinä laajuudessa kuin se kussakin tapauksessa on välttämätöntä. Kiellolla ei estetä asiallisista syistä tapahtuvaa yhteydenottoa. Yhteydenotto on kiellosta huolimatta sallittu esim. yhteisen lapsen äkillisesti sairastuessa.

Ennakoitavissa olevat tilanteet pitää ottaa huomioon jo lähestymiskieltoa koskevassa päätöksessä. Esimerkiksi lapsen tapaamiseen liittyvät kohtaamiset tai omaisuuden osituksen vaatimat yhteydenotot voidaan määrätä järjestettäväksi sosiaaliviranomaisen välityksellä tai sivullisen läsnäollessa.

Lähestymiskielto on voimassa käräjäoikeuden määräämän ajan, enintään kuitenkin vuoden, mutta tarvittaessa kieltoa voidaan jatkaa. Jatko edellyttää sitä koskevan pyynnön esittämistä ja käsittelyä käräjäoikeudessa.



TOIMI NÄIN:

- mikäli olet joutunut tai joutumassa väkivallan tai häirinnän uhriksi, ota yhteyttä poliisiin
- voit pyytää poliisilta väliaikaisen lähestymiskiellon määräämistä
- ellei tilanne edellytä välittömiä toimenpiteitä, voit kysyä apua sosiaaliviranomaisilta tai kääntyä neuvontaorganisaation puoleen
- mieti myös todisteittesi pitävyyttä ja vaatimustesi tarkkaa sisältöä oikeudenkäynnissä; käytä tarpeen mukaan asiantuntija-apua
- lähestymiskiellon määräämisen jälkeen mieti, voitko vaihtaa varmuuden vuoksi lukot, onko yllätysvierailujen estämiseksi syytä ilmoittaa lähestymiskiellosta myös taloyhtiölle, jne.
- valvo itse aktiivisesti, ettei lähestymiskieltoa rikota
- ilmoita lähestymiskiellon rikkomisesta välittömästi poliisille
- älä pelkää toimia oman ja perheesi turvallisuuden puolesta

Lähestymiskieltoasia käräjäoikeudessa

Lähestymiskieltohakemus käsitellään käräjäoikeudessa kiireellisenä. Asia käsitellään rikosasian tavoin oikeudenkäynnissä, jossa käydään läpi asiassa esitetty selvitys sekä kuullaan molempia osapuolia ja todistajia.

Kieltoa määrätessään käräjäoikeus arvioi rikoksen tai häirinnän vaaran aina tapauskohtaisesti. Perusteina ovat olosuhteet, henkilön oma uhkakokemus sekä mahdollisten todistajien kertomukset.

Painavana perusteena voidaan pitää tapahtunutta väkivallantekoa, mutta se ei ole edellytys kiellolle. Myös itsensä uhatuksi tuntevan henkilön häiritseminen esimerkiksi kotipiirissä, työpaikalla tai julkisilla paikoilla tapahtuvalla uhkailulla tai kiusantekotarkoituksessa tapahtuvalla aiheettomalla seurailulla voi olla riittävä peruste lähestymiskiellon määräämiselle. Myös puhelimitse, kirjeitse tai muulla tavalla toteutettu häirintä voi jatkuessaan aiheuttaa kiellon määräämisen.

Uhan näyttäminen toteen voi joskus olla vaikeaa. Jos vastapuoli ei myönnä häirintää, sen toteennäyttämiseksi olisi hyvä, jos häirintä olisi myös sivullisen henkilön havaittavissa.

Aiemmat yhteydenotot poliisiin tai sosiaalivirastoihin tukevat näyttöä. Selvityksenä uhasta voivat olla lääkärintodistukset, kirjalliset viestit tai tekniset tallenteet sekä todistajien, esim. naapureiden tai työtovereiden, kertomukset. Oikeudellista apua oikeudenkäynnissä antavat yleiset oikeusavustajat, asianajajat ja muut lakimiehet. Oikeusaputoimistosta saat selville, onko sinulla mahdollisuus saada oikeudenkäyntiavustaja valtion kustannuksella.

Käräjäoikeus voi ratkaista lähestymiskieltoasian, vaikka kieltoon vaadittu kieltäytyisi, tulemaan voimaan heti, kun se on määrätty.

Jos lähestymiskielto osoittautuu myöhemmin tarpeettomaksi, sen kumoamista pyydetään käräjäoikeudelta. Asianomaiset eivät voi keskenään sopia kiellon päättämisestä.

Lähestymiskiellon rikkominen

Lähestymiskiellon rikkominen on rangaistavaa. Rangaistus on sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Kiellon rikkominen on virallisen syytteen alainen rikos, jonka syyttäjät vie oikeuteen.

Lähestymiskiellot merkitään erityiseen poliisin henkilörekisteriin, josta kiellot ovat hätätilanteessa nopeasti tarkastettavissa.

Poliisi valvoo kieltoja ja voi myös käyttää pakkokeinoja kieltoa rikottaessa. Jos esimerkiksi lähestymiskieltoon määrätty henkilö jatkaa suojattavan häirintää, voi paikalle hälytetty poliisi viedä kiellon rikkoneen säilöön ja kuulusteluun jatkotoimenpiteistä varten.

Neuvontaa ja apua lähestymiskieltoasioissa

Seuraava viranomaiset neuvovat ja opastavat lähestymiskieltoasioissa:

- lähin poliisiviranomainen

lähin sosiaaliviranomainen